

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CZŁOPA

CELE I PROGRAMY
STRATEGICZNEGO ROZWOJU
ORAZ PROJEKTY REALIZACYJNE
DLA GMINY CZŁOPA
W LATACH 2001-2010

Strategia powstała przy udziale pomocy finansowej
Amerykańskiej Agencji Rozwoju Międzynarodowego USAID w ramach
Programu Partnerstwo dla Samorządu Terytorialnego LGPP

STYCZEŃ 2001

BURMISTRZ MIASTA I GMINY CZŁOPA

Szanowni Państwo,

W czerwcu 2000 roku Gmina Człopa została zakwalifikowana do uczestnictwa w programie Partnerstwa dla Samorządu Terytorialnego (LGPP) – programu finansowanego ze środków rządowej Amerykańskiej Agencji Rozwoju Międzynarodowego (USAID). Jako jedna z trzech jednostek samorządowych, objętych projektem zarządzania strategicznego w ramach prac Biura Poznańskiego Programu, rozpoczęliśmy zbieranie materiałów potrzebnych do opracowania strategii rozwoju Gminy.

Wszystkie prace związane ze zbieraniem niezbędnych danych statystycznych, przygotowaniem raportu o stanie Gminy i zaplanowaniem programów realizacyjnych zostały wykonane przez szeroki zespół osób, zarówno pracowników Urzędu Miasta i Gminy, radnych, jak i reprezentantów różnych organizacji współpracujących z Gminą.

Po wielu spotkaniach warsztatowych oraz dyskusjach w zespołach problemowych, prowadzonych od września do listopada 2000 roku, powstały konkretne rekomendacje dotyczące rozwoju Gminy w latach 2001-2010, oparte o istniejące, rzeczywiste uwarunkowania rozwojowe Gminy.

Zespół przygotowujący strategię zdaje sobie sprawę z faktu, że pierwszy tego typu dokument nie może być doskonały. Pokazuje jednak stan faktyczny zasobów Gminy w roku 2000 i stanowi początek nowego, 10 letniego procesu rozwoju. Wyznaczone w tym celu plany realizacyjne będą zapewne modyfikowane przez zmieniające się warunki zewnętrzne, ale zawsze powinny się trzymać głównego celu – misji gminy, która mówi o zrównoważonym, nastawionym na obsługę ruchu turystycznego rozwoju, wykorzystującym w największym stopniu zasoby lokalne i uwzględniającym istniejący stan zagospodarowania przestrzennego.

Za powstanie tego dokumentu składam serdeczne podziękowania konsultantom z Programu Partnerstwa dla Samorządu Lokalnego (LGPP) oraz wszystkim osobom z gminy, które uczestniczyły w pracach zespołów roboczych.

/ Halina Rakowska /

Człopa, 15.02.2001 r.

**PRZEWODNICZĄCY KOMITETU STRATEGICZNEGO – WLADYSŁAW BARTOSIK,
WICEBURMISTRZ MIASTA I GMINY CZŁOPA**

OŚWIATA, KULTURA, SPORT, REKREACJA, BEZPIECZEŃSTWO

1. Drab Piotr – UMiG Człopa
2. Drabińska Jolanta – Dyrektor Domu Kultury w Człopie
3. Szczyglewski Jan – UMiG
4. Wieczorek Bernard – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Człopie
5. Bartosik Irena – UMiG Człopa
6. Jaśkiewicz Krystyna – Dyrektor Publicznego Gimnazjum w Człopie
7. Maciejewska Dorota – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Mielęcinie
8. Grabowski Leszek – Komendant Komisariatu w Tucznie
9. Kohut Tadeusz – Dyrektor Drawieńskiego Parku Narodowego
10. Adam Grycz – Człopa
11. Janusz Uryga – Golin
12. Kmiec Zdzisław – Człopa
13. Maciejasz Grzegorz - Człopa

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1. Szalińska Halina – UMiG Człopa
2. Gutowski Zbigniew – Dyrektor Zakładu Gospodarki Komunalnej Człopa
3. Spychała Wojciech – Człopa
4. Tymecki Zbigniew – Człopa
5. Skrzypczak Kazimiera – Przewodnicząca Rady Miejskiej w Człopie
6. Brojanowski Zbigniew – Prezes Altwater Piła
7. Gostołek Andrzej – Człopa
8. Jaskulski Andrzej – Nadleśnictwo Człopa
9. Zawistowski Andrzej - Człopa
10. Kawalec Stefan - Człopa

GOSPODARKA I ROLNICTWO

1. Ślusarski Zbyszek – UMiG Człopa
2. Horodecki Krzysztof – EKOLOG Piła
3. Ługowski Andrzej – Dłusko
4. Sałachub Mieczysław – Człopa
5. Laudański Michał – Przelewice
6. Fedyniak Stefan – Jaglice
7. Stasiak Ewa – „EWEX” Człopa
8. Mądry Paweł – Człopa
9. Bródka Waldemar – „ECOWOOD” Człopa
10. Graban Leszek – Dyrektor Tartaku – Człopa
11. Kaczmarek Wiesław – Nadleśniczy Człopa
12. Krzyżanowski Roman – Człopa
13. Tomaszewski Waldemar – Mielęcin
14. Rakowski Ryszard – Człopa
15. Lembicz Jarosław – Czaplice
16. Grzesiak Irena – Dyrektor PZZ Piła
17. Ornowski Andrzej – Człopa
18. Mazur Jan – Prezes Zarządu Przedsiębiorstwa Wielobranżowego INTUR KFS
19. Ariti – Polastri Katarzyna – Wołowe Lasy
20. Garbaczewski Paweł – Człopa

SŁUŻBA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

1. Szalińska Regina – Kierownik MGOPS Człopa
2. Kawalec Agata – Człopa
3. Klonowski Ryszard – Człopa
4. Przedstawiciel Branżowej Kasy Chorych Szpital Wojskowy – Wałcz
5. Pietkuń Irena – Człopa
6. Szczyglewski Jan – UMiG Człopa

NADZÓR MERYTORYCZNY:

Radosław Szarleja, Bartłomiej Kustoń – konsultanci LGPP

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	5
2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY	7
3. MISJA, CELE I PROGRAMY STRATEGICZNE.....	10
3.1. DEKLARACJA MISJI.....	10
3.2. CELE STRATEGICZNE	11
<i>Cel strategiczny nr 1</i>	<i>12</i>
<i>Cel strategiczny nr 2</i>	<i>12</i>
<i>Cel strategiczny nr 3</i>	<i>13</i>
<i>Cel strategiczny nr 4</i>	<i>13</i>
3.3. MATRYCA STRATEGII.....	15
3.4. PROGRAMY I PROJEKTY REALIZACYJNE.....	16
<i>Cel strategiczny nr 1</i>	<i>16</i>
Program 1.1. Pełne podłączenie mediów	16
Program 1.2. Poprawa stanu dróg	18
Program 1.3. Gospodarka odpadami.....	19
Program 1.4. Poprawa w zakresie budownictwa komunalnego	20
<i>Cel strategiczny nr 2</i>	<i>21</i>
Program 2.1. Stworzenie warunków dla rozwoju turystyki.....	21
Program 2.2. Promocja gminy	22
Program 2.3. Zwiększenie oferty kulturalnej gminy	23
<i>Cel strategiczny nr 3</i>	<i>25</i>
Program 3.1. Usługi zdrowotne	25
Program 3.2. Usługi socjalne	26
Program 3.3. Poprawa infrastruktury oświatowej.....	26
Program 3.4. Wzrost poziomu nauczania	27
Program 3.5. Poprawa obsługi mieszkańców	27
<i>Cel strategiczny nr 4</i>	<i>29</i>
Program 4.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.....	29
Program 4.2. Wspieranie rolnictwa	30
4. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY CZŁOPA	365
5. TABELA PROJEKTÓW REALIZACYJNYCH.....	39

1. WSTĘP

Proces budowy strategii rozwoju gminy Człopa opiera się na metodzie planowania strategicznego, wypracowanej przez pracowników biura poznańskiego Partnerstwa dla Samorządu Terytorialnego (LGPP). Metoda ta została zastosowana w swojej pierwotnej formie w małych gminach wiejskich. Po to, aby można ją było wykorzystać również w przypadku gmin o charakterze miejsko-wiejskim, dokonano szeregu adaptacji i uzupełnień. Metoda w założeniach stosuje podstawy zarządzania strategicznego, przeniesione z doświadczeń amerykańskich jednostek samorządu terytorialnego, jednak z szerokim uwzględnieniem specyfiki polskiego prawodawstwa oraz potrzeb i możliwości rozwojowych polskich samorządów. Metoda ta wprowadza wiele unikatowych rozwiązań możliwych do zastosowania przede wszystkim w mniejszych społecznościach lokalnych, takich jak: aktywna pomoc ze strony gminy w zbieraniu danych, uczestnictwo w interpretacji tych danych i sporządzeniu diagnozy stanu gminy oraz szeroka partycypacja przedstawicieli różnych instytucji z terenu gminy w określaniu możliwości rozwojowych i budowaniu programów strategicznego rozwoju.

W czerwcu 2000 roku opracowano i podpisano harmonogram prac nad strategią rozwoju gminy. Wkrótce po tym rozpoczął się pierwszy etap tworzenia strategii, polegający na gromadzeniu danych niezbędnych do sporządzenia kompleksowego obrazu poszczególnych obszarów życia gminy. W pierwszym okresie kilka zespołów osób pracujących w urzędzie, jednostkach mu podległych i innych instytucjach z terenu gminy zbierało informacje o sytuacji w różnych obszarach problemowych, które dalej stały się podstawą analizy stanu miasta i gminy Człopa. Tak zebrane informacje, po dokonaniu obróbki i weryfikacji przez konsultantów zostały, przygotowane do przedstawienia na warsztatach.

Pierwsze warsztaty strategiczne, które odbyły się we wrześniu 2000 roku, poświęcono omówieniu poszczególnych sfer (sektorów) działalności gminy. Przedstawiono i przedyskutowano opracowane materiały z udziałem zaproszonych grup mieszkańców i przedstawicieli instytucji, pełniących rozmaite funkcje publiczne na terenie gminy. Rozpoczęły się również prace nad wyznaczeniem strategicznych kierunków i programów rozwoju. W rezultacie na podstawie materiałów uzyskanych w czasie warsztatów, powstał zarys drugiej części strategii - programów i projektów realizacyjnych.

Materiał ten został przekazany szefom poszczególnych zespołów roboczych, które przy udziale konsultantów dokonały doprecyzowania wszystkich projektów, wraz z jak najdokładniejszym określeniem celów wyodrębnionych zadań i innych niezbędnych informacji.

W pracy nad wszystkimi powyższymi elementami strategii uwzględniono wymagania pryncypiów zarządzania strategicznego, które składają się z czterech zasadniczych faz działania: diagnozy, planowania, wdrożenia i oceny. Kluczowym elementem w przygotowaniu strategii rozwoju jest oczywiście planowanie, ale o sukcesie realizacji planu decyduje sposób jego wdrożenia. Ponieważ większość problemów związanych z realizacją strategii wynika z niezbyt precyzyjnego zdefiniowania celów i zadań, jakie mają zostać wykonane, dlatego w przedstawionym dokumencie stworzono przejrzysty schemat programów i projektów realizacyjnych ułatwiający zrozumienie ich zasadności. Duży nacisk położono na opisanie celów, programów i poszczególnych projektów, które jako finalne „produkty” przeprowadzonych zajęć warsztatowych wynikają bezpośrednio z opisanych w pierwszej części strategii (diagnozie) uwarunkowań rozwojowych oraz z przyjętych strategicznych kierunków rozwoju gminy.

Tworząc karty poszczególnych projektów wykorzystano opracowaną w latach 70-tych przez USAID metodę LogFrame. Każdy z opisanych projektów zawiera określone następujące elementy: cel, zadania niezbędne do realizacji celu, czas realizacji każdego zadania, koszt realizacji oraz źródła finansowania. Sam kształt tabel został oparty o karty wzorów projektów inwestycyjnych, zaczerpnięte z formularzy aplikacyjnych funduszy pomocowych i przedakcesyjnych Unii Europejskiej i dostosowany do potrzeb planowania strategicznego.

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

Klasycznym narzędziem stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu (w tym przypadku gminy) oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S – Strengths (silne strony), W – Weaknesses (słabości), O - Opportunities (możliwości), T – Threats (zagrożenia). Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz o dostrzeganych barierach. Zwraca jednocześnie uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

W gminie Człopa skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów gminy, jej atutów i problemów, przyjmując z definicji zewnętrzne ograniczenia związane z położeniem geograficznym, obowiązującym w Polsce systemem legislacyjnym i poziomem rozwoju gospodarczego.

Analizie poddano cztery duże obszary działalności gminy: infrastrukturę, gospodarkę, oświatę, kulturę i administrację publiczną oraz bezpieczeństwo publiczne, zdrowie i pomoc społeczną.

Wykonana podczas warsztatów analiza sytuacji w poszczególnych dziedzinach przedstawia się w sposób następujący:

INFRASTRUKTURA

Silne strony	Słabe strony
1. telefonizacja miasta	1. słaba telefonizacja wsi
2. oczyszczalnia, kanalizacja miasta	2. wsie – brak kanalizacji
3. wodociągi – prawie cała gmina	3. brak gazyfikacji gminy
4. segregacja śmieci (częściowa – szkło)	4. brak rezerw energii elektrycznej
	5. przebieg ciężkiego transportu przez miasto
	6. zły stan dróg gminnych
	7. zły stan budynków i mieszkań komunal.
	8. brak utylizacji śmieci

ROZWÓJ GOSPODARCZY (W TYM TURYSTYKA)

Silne strony	Słabe strony
1. duże zalesienie gminy	1. brak ścieżek turystycznych
2. dobra łączność	2. brak bazy noclegowej(motel)
3. 16 gospodarstw agroturystycznych	3. brak bazy gastronomicznej (bary szybkiej obsługi, dobra restauracja)
4. droga krajowa Gorzów-Wałcz	4. negatywny stosunek do inwestorów
	5. nieprawidłowa gospodarka zasobami wodnymi
	6. brak wykwalifikowanej siły roboczej

OŚWIATA, WYCHOWANIE I KULTURA ORAZ ADMINISTRACJA PUBLICZNA

Silne strony	Słabe strony
1. mało szkół podstawowych	1. brak nauczycieli języków obcych
2. pracownie komputerowe w SP i gimnazjum w Człopie	2. słabe wyposażenie szkół (oprócz komputerów)
3. dobra kadra	3. brak pracowni komputerowej w SP w Mielęcinie
4. dobre warunki w przedszkolu	4. brak pieniędzy na zajęcia pozalekcyjne
5. istnienie Centrum Informacji Turystycznej (CIT)	5. brak pieniędzy na kulturę (lokale, wyposażenie, etaty)
6. dobre boisko	6. brak komputerów w CIT
7. aktywna młodzież	
8. 3 koła myśliwskie	
9. Dni Człopy	

ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA

Silne strony	Słabe strony
1. dostępność lekarzy	1. zbyt mało pieniędzy na zdrowie i pomoc społeczną
2. dostępność apteki (godziny)	2. zbyt duża grupa osób, korzystających z opieki społecznej
	3. pomoc bez wywiadu środowiskowego (wina przepisów)
	4. wysokie składki ZUS
	5. słabe wyposażenie gabinetu lekarskiego w sprzęt specjalistyczny
	6. brak laboratorium
	7. brak „małego obrazka” i badań mammograficznych
	8. brak chirurga
	9. brak karetki (dojeżdża z Wałcza)
	10. brak ośrodka wsparcia

Przedstawione wyżej silne i słabe strony gminy Człopa, zidentyfikowane przez jej mieszkańców stały się podstawą do formułowania zadań w opracowywanym następnie dokumencie strategii rozwoju gminy – silne strony są bowiem tymi elementami, na których należy bazować, planując działania rozwojowe, a słabe strony są tymi elementami, które należy likwidować lub minimalizować.

3. MISJA, CELE I PROGRAMY STRATEGICZNE

3.1. Deklaracja misji

Misją gminy Człopa jest wyznaczenie roli, jaką ma ona pełnić w dążeniu do najbardziej pożądanego rozwoju, w oparciu o posiadane zasoby i z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców. Misja wytycza kierunek i sposób działania na okres do roku 2010.

Na podstawie analizy mocnych i słabych stron, opierając się na jej najczęściej wymienianych atutach, związanych z położeniem gminy, sformułowano następującą deklarację:

Jesteśmy jedną z najbardziej zalesionych gmin Polski, położoną na skraju pięknych terenów Drawieńskiego Parku Narodowego.

Naszą misją jest nadanie Człopie charakteru prężnego ośrodka turystycznego, z którego walorów przyrodniczych, rekreacyjnych i kulturalnych będą korzystali zarówno jej mieszkańcy, jak i goście z całego kraju i zagranicy.

W celu osiągnięcia stanu określonego w misji, priorytetem działania samorządu gminnego jest dążenie do trwałego, harmonijnego, zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, zapewnienie konkurencyjności Gminy oraz stałe dążenie do wzrostu poziomu życia mieszkańców, zgodnego ze standardami jakościowymi Unii Europejskiej.

Realizację celów misji Gmina musi osiągać poprzez dążenie do pełnego wykorzystania walorów środowiska naturalnego, charakteryzującego się ponad 70% zalesieniem terenu Gminy, bliskością Drawieńskiego Parku Narodowego, dużą ilością jezior w tym 40 zbiorników o powierzchni ponad 1 ha.

Aktywizacja gospodarcza Gminy prowadzona być musi z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju ekologiczno-ekonomicznego.

W realizacji misji Gmina podejmować będzie działania na rzecz:

- podejmowania inicjatyw gospodarczych, zmierzających do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w oparciu o wykorzystanie miejscowych zasobów drewna i runa leśnego
- stworzenia wizerunku gminy jako rynku turystycznego
- rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy oraz podnoszenia poziomu konkurencyjności usług turystycznych
- systemowej edukacji turystycznej dzieci, młodzieży i dorosłych dla pełnego wykorzystania infrastruktury i walorów turystycznych Gminy
- polepszenia warunków życia mieszkańców w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, kultury i polityki społecznej.

Przedstawione wyżej uszczegółowienie misji Gminy jest schematem, wokół którego integrować się będą działania poszczególnych uczestników życia społecznego i gospodarczego w Gminie. Strategia rozwoju oparta o powyższą deklarację ma przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Gminy w skali innych gmin, powiatu i województwa.

3.2. Cele strategiczne

W rezultacie prac Zespołu ds. Strategii sformułowano cztery strategiczne cele rozwoju gminy Człopa. Ich realizacja w perspektywie 10-letniej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju gminy, określonego w jej misji. Cele te są następujące:

1. Budowa brakującej infrastruktury technicznej w celu ochrony środowiska i zapewnienia warunków dla działalności gospodarczej

2. Stworzenie warunków dla rozwoju turystyki i promocja walorów turystycznych gminy

3. Zwiększenie jakości i dostępności usług zdrowotnych, socjalnych i oświatowych oraz poprawa obsługi mieszkańców

4. Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej.

Główne cele strategiczne w sposób bezpośredni lub pośredni nawiązują do misji. Realizacja programów, prowadząca do osiągnięcia celów, szczególnie tych związanych z podniesieniem warunków technicznych i organizacyjnych życia w gminie, będzie prowadziła gminę do osiągnięcia pożądanego statusu określonego w misji.

Plan strategiczny w rozumieniu jego twórców – mieszkańców, radnych, członków Zarządu, burmistrza oraz pracowników urzędu gminy, nie jest tylko listą życzeń i dokumentem opisującym marzenia o przyszłości, ale od momentu zatwierdzenia stanie się podstawą pracy personelu zarządzającego i kierującego usługami, dokumentem ustalającym hierarchię ważności zadań i określającym czas ich realizacji.

Uzasadnienie wyboru powyższych celów jest następujące:

Cel strategiczny nr 1

Budowa brakującej infrastruktury technicznej w celu ochrony środowiska i zapewnienia warunków dla działalności gospodarczej

Gospodarze gminy zdają sobie sprawę z faktu, iż pełne wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną jest dziś postrzegane jako podstawowy warunek dla prowadzenia działalności gospodarczej i jako jeden z podstawowych wymogów cywilizacyjnych. Pełna infrastruktura techniczna oznacza nie tylko podłączenie gospodarstwa domowego do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, zaopatrzenie w źródło energii cieplnej, czy też gęsta i o dobrej jakości sieć dróg. Pod tym pojęciem kryje się także całkowite rozwiązanie kwestii odpadów stałych (odbiór, segregacja, utylizacja), czy też pełna telefonizacja (umożliwiająca dostęp do światowej sieci internetowej). Tylko pełne podłączenie mediów jest w stanie zapewnić mieszkańcom gminy życie i rozwój na odpowiednim poziomie.

Nowoczesne rozwiązania z zakresu wyposażenia w infrastrukturę techniczną są obecnie ściśle związane z dbałością o środowisko – tym sposobem gminy, które decydują się na inwestycje infrastrukturalne nie tylko żyją na wyższym poziomie, ale także w bardziej przyjaznym i zdrowym otoczeniu. Pełne wyposażenie w infrastrukturę techniczną jest również warunkiem niezbędnym dla prowadzenia działalności gospodarczej w warunkach silnej konkurencji rynkowej. Ewentualne inwestycje na terenie gminy przez zewnętrzne podmioty gospodarcze nie będą możliwe do przeprowadzenia bez stworzenia dla nich odpowiednich warunków, przede wszystkim w sferze infrastruktury, dalej prawodawstwa i dobrej organizacji usług administracyjnych.

Z zaprezentowanej wcześniej diagnozy stanu gminy wynika, że uzupełnienie brakujących elementów infrastruktury technicznej będzie związane z koniecznością poniesienia w najbliższych latach bardzo znaczących środków finansowych.

Cel strategiczny nr 2

Stworzenie warunków dla rozwoju turystyki, promocja walorów turystycznych gminy

Zadaniem strategicznego planu lokalnego rozwoju w oparciu o miejscowe zasoby jest poszerzenie katalogu dostępnych dóbr. W dziedzinie rozwoju rekreacji, sportu i wypoczynku wykorzystanie dostępnych w gminie zasobów sprawi, że powstanie nowy obszar aktywności

ekonomicznej zarówno dla mieszkańców gminy, jak i nowa oferta dla osób pragnących skorzystać z wypoczynku na terenie gminy.

Istniejące lasy i zasoby przyrodnicze oraz walory środowiskowe szczególnie sprzyjały do tej pory i na pewno w tym miejscu pozostaną. Należy je dlatego maksymalnie, a jednocześnie rozsądnie wykorzystać. Przewiduje się stworzenie bazy letniskowo - rekreacyjno - sportowej. Rozwijanie zasobów agroturystycznych gminy musi następować jednak z poszanowaniem reguł ochrony środowiska. Dlatego niezbędna jest ochrona istniejących wód i lasów.

Jednym z podstawowych działań nastawionych na rozwijanie i upowszechnianie rekreacyjnych zasobów gminy jest budowa systemu informacji w gminie. Walory wypoczynkowe muszą być promowane, gdyż ich obecność sama nie ściągnie klientów. Dlatego też podstawowym elementem promowania zasobów gminy jest zbudowanie informującego o nich systemu. Dotarcie z ofertą do odbiorców wymaga wyjścia z nią poza teren gminy. Systematyczne pogłębianie informacji szczególnie mocno wiąże się ze stałym dopracowywaniem oferty rekreacyjno-wypoczynkowej.

Cel strategiczny nr 3

Zwiększenie jakości i dostępności usług zdrowotnych, socjalnych i oświatowych oraz poprawa obsługi mieszkańców

Zaspokojenie podstawowych potrzeb z zakresu infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, telefon, telewizja, drogi, itp.) jest z pewnością najważniejszym oczekiwaniem mieszkańców pod adresem władz gminy. Na obecnym poziomie rozwoju społeczeństwa nie jest ono jednak wystarczające do zapewnienia życia i rozwoju na oczekiwanym poziomie. Równie istotna jest dostępność do tzw. usług publicznych, takich jak usługi zdrowotne, opieka społeczna, oświata, czy też kultura, sport i rekreacja. Dla społeczności lokalnej bardzo ważny jest również dialog miejscowymi władzami samorządowymi, które zostały powołane po to, by reprezentować jej interesy.

Należy podkreślić, że w przypadku Człopy oczekiwania dotyczące dostępności i odpowiedniego poziomu świadczenia tych usług pochodzą nie tylko od mieszkańców gminy, ale również od turystów, którzy mają możliwość wyboru między Człopą a innymi gminami na terenie kraju.

Z przeprowadzonej dokładnej analizy sytuacji w gminie wynika, że w celu poprawy świadczenia usług zdrowotnych, socjalnych i oświatowych w ostatnich latach w gminie uczyniono już wiele - istnieje dobra dostępność do podstawowych usług zdrowotnych, prężnie działa Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, przeprowadzono daleko posuniętą reorganizację sieci szkół. Z drugiej strony, o czym świadczą wyniki przeprowadzonej analizy SWOT, istnieje wiele słabych stron, których wyeliminowanie przewidziano w projektach strategicznych, zaproponowanych w niniejszym dokumencie.

Cel strategiczny nr 4

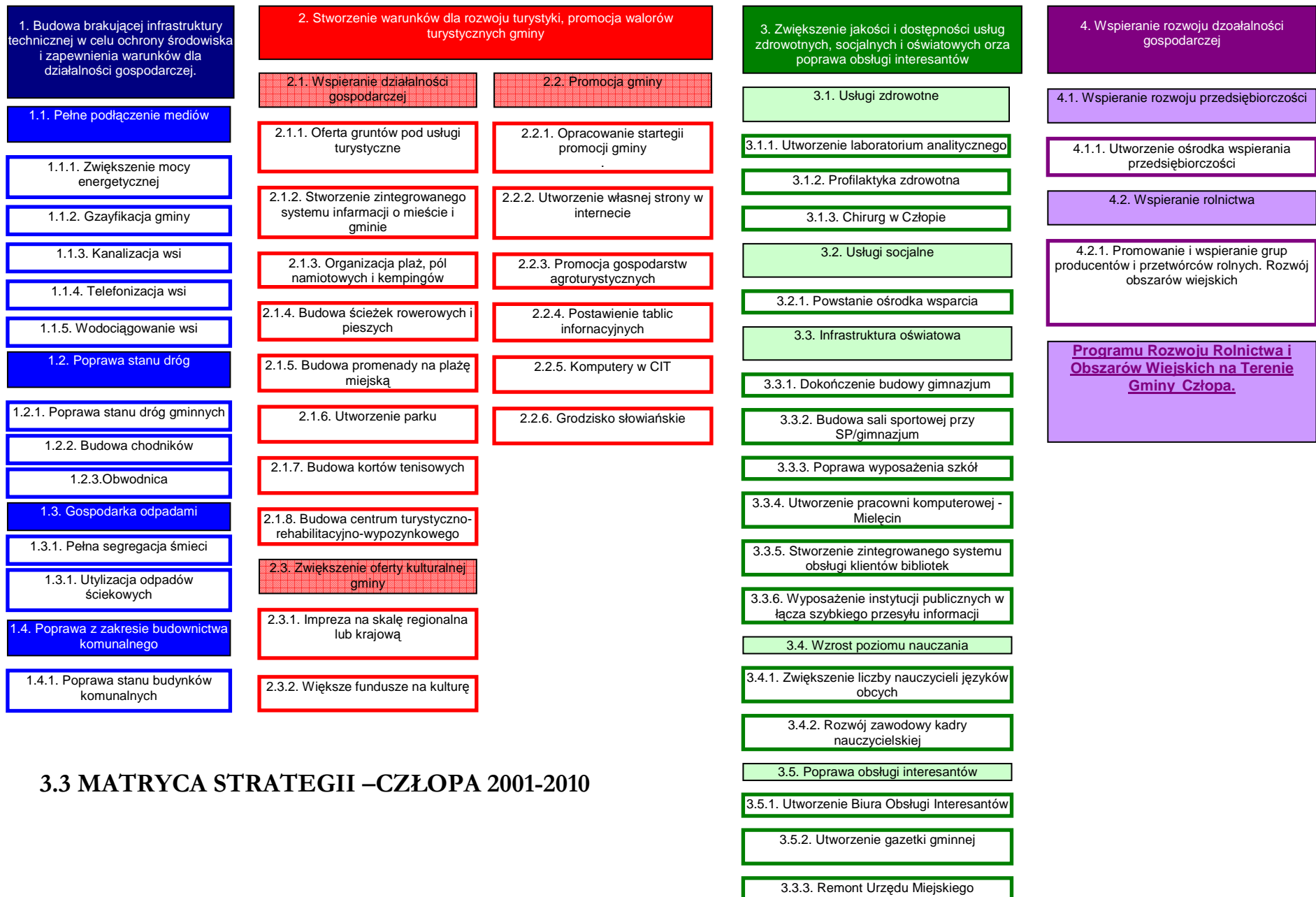
Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej

Jednym z priorytetów w działalności samorządu gminnego powinno być wspieranie rozwoju działalności gospodarczej jako bardzo istotnego elementu walki z bezrobociem. Na koniec 1999 roku bez pracy pozostawało w gminie 528 osób, czyli 15% ludności zawodowo czynnej. Fakt

ten ma wpływ nie tylko na ogólny poziom dochodów mieszkańców gminy, ale jest potencjalnym źródłem wielu napięć społecznych, zarówno dla mieszkańców, jak i dla gminy (alkoholizm, wzrost przestępczości, konflikty rodzinne, niższe wpływy podatkowe, itp.).

Urząd Miasta i Gminy ma nie ma możliwości bezpośredniej walki z bezrobociem, ale powinien podejmować działania wspierające działalność gospodarczą. Mogą one polegać na uzbrajaniu i udostępnianiu odpowiednich terenów, stosowaniu ulg podatkowych, doradztwie i integracji kręgów gospodarczych. W przypadku Człopy szczególną uwagę należy zwrócić na trzy grupy działalności gospodarczej:

- usługi turystyczne
- rolnictwo
- usługi związane z eksploatacją lasów.

3.3 MATRYCA STRATEGII –CZŁOPA 2001-2010

3.4. Programy i projekty strategiczne

UWAGA !!!

SZCZEGÓŁOWE TABELI PROJEKTÓW WRAZ Z ICH UJEDNOLICONYM WYKAZEM ZOSTAŁY UMIESZCZONE W ZAŁĄCZNIKU DO TEGO DOKUMENTU. PONIŻEJ ZNAJDUJĄ SIĘ TYLKO OPISY PROJEKTÓW, KTÓRYCH NAZWY ZAZNACZONE ZOSTAŁY **POGRUBIONĄ CZCIONKĄ**

Cel strategiczny nr 1

Budowa brakującej infrastruktury technicznej w celu ochrony środowiska i zapewnienia warunków dla działalności gospodarczej

Program 1.1. Pełne podłączenie mediów

Wszystkie grupy pracujące nad strategią miasta i gminy Człopa były zgodne co do tego, że zapewnienie pełnego wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną jest najważniejszym zadaniem władz, skierowanym zarówno do mieszkańców, działających tutaj podmiotów gospodarczych, jak i potencjalnych inwestorów zewnętrznych.

Dla mieszkańców jest to jeden z podstawowych wymogów cywilizacyjnych – jest to warunek życia i rozwoju na odpowiednim poziomie. Z tego punktu widzenia najważniejszy wydaje się temat **wodociągowania wsi** (Projekt 1.1.5.). Nie posiadają wodociągów wsie: Drzonowo Waleckie, Jaglice, Pieczyska, Podgórze, Bukowo oraz częściowo Szczuczarsz. Aktualne i przyszłe działania w zakresie rozbudowy i modernizacji wodociągów wiejskich oparte są o opracowaną w 1998 roku „Koncepcję zaopatrzenia w wodę gminy Człopa”. W roku 2000 w oparciu o wyżej wymienioną koncepcję zrealizowano budowę hydroforni w Drzonowie, budowę sieci wodociągowej z Dłuska do Szczuczarsza. Obecnie przygotowuje się dokumentację na budowę sieci wodociągowych z Golina do Załomu oraz z Drzonowa Waleckiego oraz Jaglic. Powinna być ona gotowa w marcu 2001 roku. Celem projektu jest więc zwiększenie efektywności sieci wodociągowych i podniesienie parametrów jakości wody. Taka świadomość powoduje konieczność angażowania funduszy gminnych w budowę i modernizację sieci przemysłowych oraz likwidację nieefektywnych hydroforni i budowę nowych obsługujących kilka miejscowości.

Pełne wyposażenie w infrastrukturę techniczną jest również warunkiem niezbędnym dla prowadzenia działalności gospodarczej w warunkach gospodarki rynkowej. Ewentualne inwestycje na terenie gminy nie będą możliwe bez stworzenia dla nich odpowiednich warunków, przede wszystkim w sferze infrastruktury, prawodawstwa i dobrej organizacji usług administracyjnych. Tak więc **zwiększenie mocy energetycznych** (Projekt 1.1.1.) jest warunkiem sine qua non jakiegokolwiek rozwoju przemysłowego. Z racji niewystarczającej

podażą prądu gmin stoi automatycznie na pozycji straconej z punktu widzenia rozwoju nawet drobnej produkcji.

W dzisiejszych czasach istnieje ścisły związek między nowoczesnymi rozwiązaniami z zakresu wyposażenia w infrastrukturę techniczną a ochroną środowiska – takie rozwiązania, jak podłączenie do sieci kanalizacyjnej, czy też gazowej, segregacja i utylizacja odpadów, w sposób bezpośredni przyczyniają się do obniżenia zanieczyszczenia środowiska. **Przeprowadzenie gazyfikacji gminy** (Projekt 1.1.2.), oczywiście w miarę ekonomicznej opłacalności, jest następnym krokiem w kierunku lepszej ochrony środowiska, zwłaszcza w tak atrakcyjnym turystycznie rejonie Drawieńskiego Parku Narodowego. Likwidacja dotychczasowych źródeł ogrzewania z finansowego i technicznego punktu widzenia wydaje się obecnie bardzo trudna, dlatego w przedstawionym w strategii projekcie proponuje się rozpoczęcie realizacji tego projektu dopiero w końcowym okresie jej wdrażania. Jeszcze ważniejszym do zrealizowania z punktu widzenia ekologii projektem wydaje się być **kanalizacja wsi** na terenie gminy (Projekt 1.1.3.). Rozbudowa istniejącej sieci, modernizacja oczyszczalni istniejącej jak i planowana budowa nowej oczyszczalni w Mielęcinie przyczynią się do utrzymania dobrego stanu środowiska naturalnego gminy, stworzą również lepsze warunki życia mieszkańców.

Sytuacja w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych poza miastem Człopa jest zła i wymaga dalszych zdecydowanych działań inwestycyjnych. Żadna ze wsi nie posiada systemu odprowadzania ścieków, nie ma również oczyszczalni wiejskich, czyli praktycznie nie istnieje system odpowiadający wymogom przepisów unijnych, które już w najbliższej przyszłości staną się obowiązującym prawem na terenie Polski.

Dzięki zakończonej rozbudowie i modernizacji oczyszczalni w Człopie podwoiła się ilość oczyszczonych ścieków do 1000m³/d. Umożliwia to przyłączenie do oczyszczalni kolejnych wsi z terenu gminy, w których zostanie wybudowana kanalizacja sanitarna.

Bardzo ważnym elementem tych działań jest opracowany w 2000 r. dokument „Program kanalizacji Gminy Człopa -stadium koncepcja programowa”.

Inwestycje omawiane w Projektach 1.1.2. oraz 1.1.3 przyczyniają się do realizacji założeń krajowej polityki w dziedzinie ochrony środowiska, jednocześnie korespondując z założeniami Traktatu Amsterdamskiego Unii Europejskiej z 1997 roku określającego zasady zrównoważonego rozwoju krajów wspólnoty europejskiej oraz ze szczegółowymi dyrektywami w zakresie ochrony powietrza i zasobów wodnych.

Następnym pojawiającym się w strategii projektem jest **telefonizacja wsi** (Projekt 1.1.4.). Zapewnienie mieszkańcom nawet najdalszych osad na terenie gminy łączności ze światem zewnętrznym przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa, ale również stwarza warunki dla pełniejszego korzystania ze zdobyczy telekomunikacji XXI wieku, dostępu do internetu dla dzieci i młodzieży i otwarcia tych społeczności na nadchodzące zmiany. Na szczęście rozpoczynająca się dopiero w kraju era konkurencji w telekomunikacji trafia już na tereny wiejskie przyczyniając się do szybkiego nadrobienia zaległości w tej dziedzinie powstałych w minionych dekadach. Również rozwijający się rynek dodatkowych usług telekomunikacyjnych pozwala mieć nadzieję na rozwój wielu dziedzin życia na obszarach wiejskich, które do tej pory pozostawały jedynie w zasięgu społeczności miejskich.

Wszystkie powyższe projekty są również ważne z punktu widzenia turystyki, która ma szansę rozwijać się na terenie Człopy, tak banalny na pozór element jak brak telefonu czy niesprawny system kanalizacyjny mogą być czynnikami powodującymi odpływ turystów przyzwyczajonych

w innych miejscach do wyższego standardu. Dlatego właśnie zapewnienie dostępu do tych mediów jest jednym z priorytetowych działań gminy w najbliższych latach.

Program 1.2. Poprawa stanu dróg

W czasie prac nad strategią rozwoju gminy Człopa istotnym elementem, zasługującym na wyodrębnienie go w osobnym programie były drogi. Jednym z podstawowych warunków dalszego rozwoju gminy jest istnienie efektywnego i dobrze utrzymanego zasobu drogowego. Zapewni to szybki dojazd do miejscowości przewidzianych pod obsługę ruchu turystycznego, zapewni turystom sprawny dojazd i powrót z miejsc wypoczynku, podnosząc atrakcyjność oferty turystycznej gminy.

Celem projektu nazwanego **poprawa stanu dróg gminnych** (Projekt 1.2.1.) jest zapewnienie wzrostu dostępności komunikacyjnej oraz bezpieczeństwa uczestników ruchu i pieszych na drogach, ulicach i chodnikach w gminie. Dążąc do poprawy stanu dróg należy myśleć nie tylko o mieście Człopa, ale także o wsiach – dlatego też planowane jest asfaltowanie dróg w głównych wsiach gminy oraz utwardzenie dróg dojazdowych do gruntów rolnych. Drogi krajowe wojewódzkie i powiatowe posiadają nawierzchnię utwardzoną asfaltowo poza jednym wyjątkiem - droga powiatowa Nr 29124 na odcinku Drzonowo PGR – Drzonowo wieś posiada nawierzchnię gruntową. W najbliższych latach konieczne jest prowadzenie na drogach powiatowych robót modernizacyjnych na powierzchni 20.000 m² oraz robót odnowieniowych na powierzchni 14.800 m².

Na drodze krajowej Nr 22 wykonać należy inwestycje polegające na korektach łuków w Człopie i Szczuczarzu.

Na drodze wojewódzkiej nr 177 w Człopie oraz powiatowej Nr 29123 w miejscowości Trzebin wybudować należy chodniki dla pieszych, inwestycja ta winna być zrealizowana w 2001 roku. W następnych latach należy kontynuować budowę chodników w innych miejscowościach przez, które przebiegają drogi powiatowe.

Drogi gminne o nawierzchni gruntowej objęte będą bieżącą konserwacją. Podejmowane będą starania o przekazanie do zasobu dróg powiatowych dróg gminnych Dzwonowo – Dłusko oraz drogi do Czaplic. Konieczne jest wykonanie kapitalnego remontu obiektu mostowego na drodze gminnej Bukowo – Jaglice.

Istotną innowacją w prowadzeniu programu będzie przeniesienie ciężaru modernizacji na drogi powiatowe oraz gminne, po których odbywał się będzie zwiększony ruch turystyczny. Pierwszeństwo w remontach i modernizacji dróg gminnych będą miały te drogi, w których remont zaangażują się społeczności lokalne. Projekt ten z racji swojej wagi i jednocześnie istniejącej konieczności inwestowania w infrastrukturę drogową wydaje się być najobszerniejszym projektem strategii, jednocześnie bardzo istotnie obciążającym budżet gminy w całym okresie jej wdrażania. Nie jest jednak ostatnim projektem związanym z tym tematem. Kontynuowany jest on w projekcie pt. **budowa chodników** (Projekt 1.2.2.), uzupełniającym powyższy. Rozbudowa chodników w mieście i innych miejscowościach przyczyni się nie tylko do podniesienia bezpieczeństwa dzieci i innych użytkowników pasa drogowego, podniesie jednocześnie estetykę okolicy, wpisując się w ogólną gminną koncepcję zwiększania atrakcyjności turystycznej gminy. Projekt realizuje jednocześnie prawo mieszkańców do odpowiedniego poziomu infrastruktury komunalnej.

Kolejnym projektem zmierzającym do uczynienia z Człopy miejsca przyjaznego dla mieszkańców jest **budowa obwodnicy (likwidacja ciężkiego transportu przez miasto)**, (Projekt 1.2.3.), która wyprowadzi ruch tranzytowy poza obręb miasta. Podstawowy proponowany zarys przebiegu obwodnicy wygląda następująco:

Z drogi krajowej K-22 przed wysypiskiem komunalnym w Człopie w kierunku jeziora Trzebin omijając je od południa w stronę Podgórza wychodząc przy miejscowości Nałęcz na drogę K-22 kierunek Wałcz.

Inwestycja ta również została zaplanowana na końcowy etap realizacji strategii, wiąże się bowiem z ogromnymi nakładami finansowymi ale także z wieloma innymi czynnikami społeczno - ekonomicznymi. Wyprowadzenie transportu poza centrum miasta wywoła zmiany w jego charakterze. Podjęcie ostatecznych decyzji w tym zakresie stoi oczywiście otworem, będzie jednak ona musiała zostać podjęta pod koniec przyszłej kadencji Rady, by odpowiednio wcześniej rozpocząć przygotowanie projektowe.

Program 1.3. Gospodarka odpadami

Celem programu jest pełne wdrożenie opracowanego w 1999 roku programu gospodarki odpadami komunalnymi, między innymi poprzez włączenie coraz szerszej grupy mieszkańców do systemu selektywnej zbiórki odpadów stałych. W ramach wdrażania programu przewiduje się poza działaniami opisanymi w kartach projektu zostaną zrealizowane następujące działania:

Doprowadzenie do pełnej obsługi ludności i podmiotów gospodarczych w zakresie wywozu odpadów komunalnych zmieszanych.

Wyznaczenie organów kontrolujących przestrzeganie zasad utrzymania i porządku w gminie, poprzez kontrolę dowodów dokonywania wywozu odpadów przez mieszkańców i podmioty gospodarcze.

Dwa razy w roku omawianie na sesjach Rady Miejskiej problematyki ochrony środowiska, informacje o omawianych sprawach zamieszczane będą w środkach informacji lokalnej.

Wyznaczenie na terenie gminy miejsc do składowania gruzu i ziemi z wykopów oraz określenie zasad wywozu gruzu i ziemi na te tereny.

Ustalając taryfy opłat należy kierować się zasadą samofinansowania działalności i eliminacji dotacji budżetowych. Selektywnie gromadzone odpady winny być odbierane bezpłatnie. System ten mobilizuje do zminimalizowania odpadów zmieszanych oraz do ich selekcji.

Pełna realizacja programu winna doprowadzić do znaczącej poprawy w ochronie środowiska oraz estetyce gminy. **Pełna segregacja śmieci** (Projekt 1.3.1.) jest obecnie jednym z najważniejszych elementów dbałości o środowisko, w momencie gdy istnieje pełen system czyli ich segregacja, zbiórka i utylizacja. Obecnie w każdej z tych dziedzin powinny być podjęte pilne działania – segregacja odpadów jest bowiem prowadzona na ograniczoną skalę. Organizacja systemu gospodarki odpadami koresponduje również z procesami integracyjnymi Polski i Unii Europejskiej, co znalazło odzwierciedlenie w takich dokumentach strategicznych, jak „Polityka Ekologiczna Państwa” z 1991 roku, a następnie w „Programie wykonawczym do Polityki Ekologicznej Państwa” z 1994 roku. Należy podkreślić, iż zgodnie z przygotowywanym projektem „II Polityki Ekologicznej Państwa” działania służące dalszemu porządkowaniu w Polsce gospodarki odpadami i stworzeniu zintegrowanego systemu gospodarowania nimi zgodnie z wymaganiami wspólnotowymi, zaliczone zostały do grupy działań o charakterze priorytetowym.

Utylizacja osadów ściekowych (Projekt 1.3.2.) to projekt ściśle łączący się z Projektem 1.1.3., a jednocześnie będący kontynuacją działań opisywany powyżej. W obliczu faktu, iż oczyszczalnia w Człopie będzie docelowo produkować zdecydowanie więcej odpadów w najbliższych latach należy przedsięwziąć działania zmierzające do racjonalnego zagospodarowania powstających tam osadów. Należy przy tym dążyć do jak najbardziej efektywnego ich wykorzystania w ramach prowadzonej przez gminę polityki wspierania rolnictwa i polityki proekologicznej.

Program 1.4. Poprawa w zakresie budownictwa komunalnego

Jednym z najważniejszych zadań gminy jest troska o mieszkańców, zarówno tych, którzy już zajmują lokale będące w gestii samorządu jak te pozostałe, znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, w tym takie, które nie posiadają własnego mieszkania i których nie stać na nabycie go na wolnym rynku.

Projekt zatytułowany **Poprawa stanu budynków i mieszkań komunalnych** (Projekt 1.4.1.) obejmuje swoim zakresem przede wszystkim remonty budynków pozostających we władaniu gminy, jednak nie pomija również remontu mieszkań socjalnych. Elementem najbardziej rozwojowym jest tu podjęcie decyzji o rozpoczęciu budowy budynku czynszowego na terenie miasta przewidziane w ramach inwestycji TBS na rok 2010. Inwestycja ta powinna przynajmniej w części rozwiązać problemy lokalowe na terenie miasta.

Cel strategiczny nr 2

Stworzenie warunków dla rozwoju turystyki, promocja walorów turystycznych gminy

Program 2.1. Stworzenie warunków dla rozwoju turystyki

W programie tym istotne jest stworzenie elementów spójnej i długofalowej polityki - wykorzystania w gminie lokalnych zasobów w taki sposób, aby stanowiły bazę dla rozwoju rekreacji i turystyki, przy zachowaniu istniejących zasobów środowiska naturalnego. Istotnym elementem jest objęcie tych zasobów stałą ochroną tak, aby mogły stanowić odnawialny z punktu widzenia gospodarczego zasób gminy.

Najbogatsze walory rekreacyjne nie przyciągną do gminy gości, jeśli pozostaną nieznane i nierozpropagowane. W tym celu przygotowano projekty rozwinięcia usług turystycznych i wypromowania ich poza obszarem gminy. Potrzebne jest również aktualizowanie oferty rekreacyjno-sportowej.

Stworzenie nowoczesnej **oferty gruntów pod usługi turystyczne (w pierwszej kolejności motel i bary szybkiej obsługi)** (Projekt 2.1.1.) i jej rozpropagowanie jest ważnym zadaniem z punktu widzenia polityki promocyjnej Człopy. System ten powinien być w swojej istocie jednolity i wykorzystywać nowoczesne środki przekazu trafiając do jak najszerszej grupy osób zainteresowanych tematem, nie należy przy tym zapominać, że kształt i losy realizacji danych przedsięwzięć inwestycyjnych na trwałe wpłyną na kształt oferty turystycznej gminy w nadchodzących latach, jednocześnie definiując jej przyszłą atrakcyjność turystyczną.

Kolejnym zadaniem obok opisanego wyżej jest **stworzenie zintegrowanego systemu informacji o mieście i gminie** (Projekt 2.1.2.), istnienie Punktu Informacji Turystycznej jest bowiem ostatnim elementem łańcucha informacyjnego

Zintegrowany system informacji o zasobach rekreacyjnych na terenie gmin jest warunkiem koniecznym sprawnej obsługi odwiedzających gminę osób. System informacji nie wyczerpuje jednak możliwego oddziaływania na potencjalnych odbiorców oferty gminy. Przygotowywany Projekt zakłada opracowanie koncepcji lokalnej informacji wizualnej, jak również poszerzenie kanałów informacji o stronę internetową.

Organizacja plaż, pól namiotowych i kempingów (Projekt 2.1.3.) jest już natomiast działaniem z zakresu infrastruktury turystycznej, projekt ten przewiduje analizę potencjału istniejącego i jego wykorzystania oraz możliwości jego rozwoju w oparciu o zasoby naturalne już w tej chwili istniejące (np. dzikie plaże). Z faktu, iż jest to na razie projekt czysto koncepcyjny nie wymaga wysokich nakładów i dlatego tym bardziej możliwy do szybkiego zrealizowania.

Kolejne projekty, które w ramach prac nad strategią rozwoju znalazły swoje miejsce w programie poświęconym stworzeniu warunków dla rozwoju turystyki są bezpośrednio związane z inwestycjami na terenie przewidzianym pod obsługę ruchu turystycznego. Należy do nich **budowa ścieżek rowerowych i pieszych** (Projekt 2.1.4.), który to projekt obok samego wyznaczenia atrakcyjnych turystycznie ścieżek przewiduje również szerokie prace nad ich otoczeniem, które w najbliższej przyszłości ma pełnić rolę elementu zwiększającego atrakcyjność szlaków turystycznych na terenie gminy. Do unikatowych rozwiązań należeć będą

takie prace jak wyznaczenie szlaku rowerowego jezior czy stworzenie w ofercie turystycznej nowej jakości, jaką może stać się „odrodzenie” Grodziska. Elementem towarzyszącym tym pracom będzie zapewne powstanie sieci sezonowych placówek handlowych obsługujących najbardziej popularne szlaki turystyczne, jednak by to się stało konieczne jest prowadzenie długofalowej polityki zmierzającej do podniesienia liczby turystów na terenie gminy.

Innymi przedsięwzięciami z zakresu rozbudowy infrastruktury turystycznej są **budowa promenady na plażę miejską** (Projekt 2.1.5.), **utworzenie parku (plac zabaw, ścieżki rowerowe, ławki)**, (Projekt 2.1.6.) i **budowa kortów tenisowych** (Projekt 2.1.7.), które wpisują się jako kolejne projekt uzupełniający działania zmierzające do uczynienia z Człopy gminy oferującej kompleksowe usługi turystyczne. Tylko planując i decydując się na realizację tak szeroko zakrojonych działań możemy spodziewać się wywołania widocznych pozytywnych zmian w strukturze przedsiębiorczości na terenie gminy i tylko wtedy zaczną powstawać alternatywne dla rolnictwa i leśnictwa źródła dochodów dla ludności.

Natomiast **budowa centrum turystyczno–rehabilitacyjno–wypoczynkowego** (Projekt 2.1.8.) – Załom, Trzebin, Dzwonowo, Szczuczarz, Człopa wydaje się być najszerszym samodzielnym, ale jednocześnie doskonale wpisującym się w zamysły strategii pomysłem komercyjnym na realizację dużego obiektu tego typu. Przedsięwzięcie takie doprowadziłoby do ogromnego zwiększenia atrakcyjności turystycznej całej gminy, ale jednocześnie poprzez prowadzenie własnej działalności promocyjnej ośrodek taki przyczyniałby się do propagowania marki jaką ma szansę stać się Człopa.

Program 2.2. Promocja gminy

O promocji w dzisiejszej rzeczywistości gospodarczej mówią wszyscy. Wszyscy wiedzą, że jest ona elementem niezbędnym do prowadzenia jakiegokolwiek przedsięwzięcia w warunkach gospodarki rynkowej. Niewiele jednak jest osób, które znają się na promocji samorządów, a jeszcze mniej istnieje samorządów które takie działania w pełni profesjonalnie prowadzą. Dlatego zajmując się realizacją tego projektu należy pamiętać, że bardzo łatwo wydać fundusze przeznaczone na promocję, jednak bardzo często zdarza się, że taki wydatek jest nie przemyślany i nie przynosi żadnych skutków.

Podstawowym elementem określającym plany na przyszłość, ale jednocześnie podsumowującym dotychczasowy dorobek w dziedzinie promocji powinno być **opracowanie kompleksowej strategii promocji gminy**, (Projekt 2.2.1.). Dokument taki powinien nie tylko analizować możliwości promocji i podsumowywać bariery i szanse jej kontynuacji. Jego podstawowym elementem powinno być dokonanie inwentaryzacji istniejących zasobów, jak i określenie programu dalszego, zintegrowanego rozwoju promocji bazy turystycznej.

Podstawowym elementem brakującym w zintegrowanych działaniach promocyjnych gminy jest brak strony internetowej, czyli nowoczesnego okna na świat przez które przyszli turyści mogą zapoznać się z ofertą noclegową, zamówić miejsca na najbliższe wakacje i jednocześnie zapoznać się np. z trasami ścieżek rowerowych i pieszych oraz poczytać o historii i legendach z wybranej miejscowości. **Utworzenie własnej strony w internecie** (Projekt 2.2.2.) jest w dzisiejszych czasach sprawą banalną, jednak taka akcja rodzi za sobą wiele daleko idących konsekwencji, niesie konieczność ciągłego uaktualniania i prowadzenia polityki popularyzacji adresu, który w dzisiejszym zatłoczonym świecie informacji jest obiektem troszkę tylko łatwiejszym do znalezienia niż przysłowiowa igła w stogu siana. Projekt ten ma również na celu stworzenie dostępu do informacji multimedialnej w Punkcie Informacji Turystycznej

opracowanej na podstawie przygotowanych do strony www materiałów, będący jeszcze obszerniejszym materiałem poznawczym do przeglądania w trybie offline.

Zdecydowanie powiązany z powyższym projektem jest pomysł **promocji gospodarstw agroturystycznych** (Projekt 2.2.3.) (m.in. internet, TV kablowa, broszury w biurach informacji turystycznej). Utworzenie takiej oferty, czyli rozpoczęcie i ciągła aktualizacja danych na temat istniejącego zasobu jest elementem przełomowym w życiu każdej gminy która chce postawić w swoim rozwoju na obsługę ruchu turystycznego. Tylko w momencie postania kompleksowej, dokładnej i nowoczesnie przygotowanej (jednocześnie obiektywnej merytorycznie) oferty w formie cyfrowej możemy liczyć na napływ turystów do gospodarstw i ośrodków prowadzących tego typu działalność na podstawie drukowanej czy wyświetlonej informacji. Zwłaszcza w przypadku podejmowania decyzji urlopowych ważne są z reguły dla klientów rady i sugestie znajomych a nie znaleziona gdzieś oferta. Oferta jest czynnikiem wtórnym potwierdzającym tylko słuszność wstępnego wyboru i dlatego musi być kompleksowa i przygotowana na wymagania różnorodnych klientów.

Postawienie tablic informacyjnych (Projekt 2.2.4) jest projektem ściśle związanym z zapisami Projektu 2.1.2 czyli stworzeniem zintegrowanego systemu informacji o mieście i gminie jednak poszerzającym wcześniej prezentowane kwestie oznakowań o tematykę pomników przyrody, zabytków, gospodarstw, ośrodków i pól namiotowych. Całość projektu ma zostać zamknięta stworzeniem map informacyjnych prezentujących całość infrastruktury i atrakcji turystycznych. Taki kompletny system będzie zdecydowanie wyróżniał gminę spośród wielu innych jednostek samorządowych, które od wielu lat borykają się z podobnymi tematami z uwagi na wiele obiektywnych trudności w realizacji tego typu przedsięwzięć.

Jak już wyżej wspomniano zamknięciem całości prac związanych z powstaniem zintegrowanego systemu informacyjnego będzie dobre zorganizowanie i wprowadzenie **komputerów do pracy w Centrum Informacji Turystycznej** (Projekt 2.2.5.). Komputerów zapewniających możliwość budowania i aktualizowania coraz bardziej dokładnych baz danych dotyczących wszystkich potencjalnie ciekawych turystycznie obiektów na terenie gminy.

Najważniejszym takim obiektem, a jednocześnie wizytówką Człopy mogłoby się stać **Grodzisko Słowiańskie** (Projekt 2.2.6.), którego zagospodarowanie zaplanowano już na pierwszy rok realizacji strategii. Jego przystosowanie do wymogów ruchu turystycznego jest ponownie tylko początkiem pracy. Grodzisko winno stać się elementem rozpoznawczym Człopy, znakiem firmowym „sprzedawanym” wszędzie i przy każdej okazji, a już na pewno w ramach wszelkich działań promocyjnych, sportowych czy kulturalnych organizowanych przez mieszkańców, firmy czy urząd.

Program 2.3. Zwiększenie oferty kulturalnej gminy

Celem tego projektu jest wzbogacenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej. Poszerzenie oferty gminy w zakresie udostępniania kultury i kultury fizycznej może nastąpić głównie w ramach istniejącej infrastruktury, np. do działalności kulturalnej i sportowej można wykorzystywać w większym stopniu istniejące obiekty szkolne.

Dla wywołania takich właśnie działań stworzono projekt o roboczej nazwie **Impreza na skalę regionalną lub krajową** (Projekt 2.3.1.), pod którym kryją się przede wszystkim Dni Człopy. Kształt tego przedsięwzięcia powinien coraz bardziej wpisywać się w prowadzone prace nad stworzeniem wyrazistego obrazu gminy na zewnątrz.

Większe fundusze na kulturę (lokale, wyposażenie, etaty) (Projekt 2.3.2.) to projekt związany ze zwiększeniem nakładów na Ośrodek Kultury.

Także poszerzenie jego oferty w innych dziedzinach (np. zakup sprzętu komputerowego czy sprzętu muzycznego) pozwoliłoby z jednej strony lepiej zaspokajać potrzeby mieszkańców, zwłaszcza młodych, z drugiej strony stworzy szanse poszerzenia oferty o większą liczbę imprez masowych oraz imprez komercyjnych. Te ostatnie, po rozwiązaniu problemów zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom mogą stać się poważnym źródłem dochodów GOK i wielu innych podmiotów. W takiej miejscowości jak Człopa Dom Kultury powinien stanowić prawdziwe, naturalne miejsce bezpiecznych spotkań mieszkańców z każdej grupy wiekowej. Dzięki podniesieniu nakładów ma szansę takim miejscem się stać, realizując poszczególne etapy projektu aż do roku 2005.

Cel strategiczny nr 3

Zwiększenie jakości i dostępności usług zdrowotnych, socjalnych i oświatowych oraz poprawa obsługi mieszkańców

Program 3.1. Usługi zdrowotne

Jak stwierdzono w trakcie analizy obecnej sytuacji w gminie, dostęp do podstawowych usług zdrowotnych w gminie jest zadowalający. Z drugiej strony mieszkańcy gminy nie mogą korzystać z wielu usług specjalistycznych w miejscu zamieszkania.

W celu poprawy dostępności tych usług planowane jest **utworzenie** w Człopie w latach 2001-02 **laboratorium analitycznego** (Projekt 3.1.1.), finansowanego ze środków budżetu gminy i Kasy Chorych.

Inną niedogodnością jest brak w gminie **usług lekarza-chirurga**, dlatego też również to zadanie zostało przewidziane do realizacji (Projekt 3.1.3.).

Obecnie oczywistym jest, że znacznie lepsze efekty od najlepszego leczenia daje odpowiednia **profilaktyka zdrowotna** (Projekt 3.1.2.), której jednym z najważniejszych elementów jest wczesne wykrywanie nowotworów gruczołu piersiowego u kobiet, między innymi dzięki badaniom mammograficznym. Polska należy do krajów o średniej zachorowalności na nowotwory złośliwe piersi. Corocznie w naszym kraju rejestruje się blisko 10 tysięcy nowych przypadków zachorowalności na raka piersi i około 5 tysięcy kobiet umiera z powodu tego nowotworu.

W Polsce nowotwory złośliwe są pierwszą przyczyną zgonów kobiet w wieku powyżej 65 roku życia, a wśród tych nowotworów pierwsze miejsce zajmuje rak piersi. Jest on najczęstszym nowotworem złośliwym u kobiet w Polsce. Na chorobę tę zapada co 14 kobieta.

Ze względu na niepokojący wzrost występowania zmian nowotworowych w gruczołach piersiowych istnieje potrzeba objęcia programem profilaktycznym oraz badaniami przesiewowymi (MAMMOGRAFIA) kobiet miasta i gminy Człopa.

Poprzez zastosowanie takich metod jak wykłady, prelekcje, szkolenie indywidualne, pokazy, badania przesiewowe (MMG), ankiety i reklamę multimedialną (lokalna prasa, lokalna telewizja, biuletyn, tablice informacyjne, gazetki ściennie itd. projekt ma doprowadzić do następujących rezultatów:

- U 50% badanej populacji kobiet wykryje się wczesne zmiany w gruczołach piersiowych.
- U ok. 3% wykryje się wczesne zmiany nowotworowe w gruczołach piersiowych.
- 30% kobiet zostanie przekazana do dalszej diagnostyki.
- 90% kobiet będzie posiadało podstawową wiedzę z zakresu zapobiegania i wczesnego wykrywania zmian nowotworowych w piersiach.
- 50% populacji kobiet objętej programem będzie badała swoje piersi.
- Wśród badanej populacji o 50% zmniejszy się ryzyko zgonu z powodu raka piersi.
- Wśród badanej populacji o 50% zmniejszy się ryzyko amputacji piersi u pacjentek z wykrytymi zmianami nowotworowymi.

- Zwiększy się dostępność badań MMG dla mieszkańców miasta i gminy Człopa.
- Zwiększy się satysfakcja i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców miasta i gminy Człopa o swoje zdrowie.

Program 3.2. Usługi socjalne

Pomoc społeczna, poprzez swoje działania polegające na wsparciu materialnym, częściowo kompensuje negatywne skutki patologii. Brak jednak tej sferze działań alternatywnych w stosunku do świadczeń pieniężnych, które motywowałyby osoby i środowiska do zmiany swoich postaw życiowych. Alternatywą taką, zdaniem Ośrodka, mógłby być **Miejsko-Gminny Ośrodek Wsparcia** (Projekt 3.2.1.). Warunkiem umożliwiającym utworzenie takiego ośrodka jest zwiększenie nakładów finansowych na pomoc społeczną, pochodzących ze środków gminnych, które w części byłyby przeznaczone na opłacanie wynagrodzeń osobom wykonującym pracę w Miejsko-Gminnym Ośrodku Wsparcia. W wyżej wymienionej sprawie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej dnia 10.09.1999r. wystąpił do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego z wnioskiem o dofinansowanie realizacji projektu. Podstawowym założeniem powyższego projektu będą działania, mające na celu doprowadzenie osób i rodzin (samotne matki, rodziny dotknięte alkoholizmem, bezdomni, itp.) do odzyskania lub wzmocnienia funkcjonowania w środowisku przy użyciu instrumentów niematerialnych.

Program 3.3. Poprawa infrastruktury oświatowej

Podstawowym warunkiem rozwoju dzieci i młodzieży jest sprawny system oświaty, obejmujący zarówno nowoczesną infrastrukturę, jak i wysoki poziom kształcenia. O korzyściach z posiadania wykształcenia świadczy fakt, że w gminie wśród osób bezrobotnych jest niecały 1% osób z wyższym wykształceniem i ponad 80% osób z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym.

Wśród zadań, przewidzianych do realizacji w latach 2001-10, znalazły się:

1. **Dokończenie budowy gimnazjum** (Projekt 3.3.1.)
Posiadanie osobnego budynku gminazjum jest wymogiem ustawowym. Gmina rozpoczęła inwestycję już w 2000 roku, przeznaczając na ten cel około 1 mln zł. Zakończenie budowy przewidywane jest na sierpień 2002 roku.
2. **Budowa sali sportowej** przy szkole podstawowej/gimnazjum (Projekt 3.3.2.)
Zasadność tego przedsięwzięcia nie wymaga komentarza. Nowoczesny obiekt sportowy może służyć nie tylko młodzieży szkolnej do odbywania lekcji wychowania fizycznego, ale do wielu innych celów, zarówno sportowych (sekcje sportowe, zajęcia rekreacyjne, imprezy sportowe), jak i kulturalnych (imprezy kulturalne). Budowa przewidziana jest na lata 2003-06, a budżet na 6,1 mln zł.
3. **Poprawa wyposażenia szkół** (oprócz komputerów) (Projekt 3.3.3.)
W ramach realizacji tego projektu (lata 2001-08, budżet – 240 tys. zł) przewiduje się wyposażenie SP w Człopie w meble i pomoce naukowe, Gminazjum – w pomoce naukowe, natomiast SP w Mielęcinie – w pomoce naukowe oraz przeprowadzenie licznych napraw i remontów budynku szkoły.

4. **Utworzenie pracowni komputerowej w SP w Mielęcinie** (Projekt 3.3.4.)

Umiejętność posługiwania się komputerem staje się w dzisiejszych czasach jednym z podstawowych elementów wykształcenia, dlatego też również dzieciom uczącym się w Mielęcinie należy stworzyć możliwość nauki w tym kierunku. Utworzenie pracowni planuje się na lata 2001-02 za kwotę 22 tys. zł.

5. **Stworzenie zintegrowanego systemu obsługi klientów bibliotek** (Projekt 3.3.5.)

Projekt ten ma na celu przygotowanie bogatej oferty dla klientów bibliotek szkolnych i publicznej. Dzięki posiadaniu komputerowego wykazu zasobów bibliotecznych klienci będą mogli sprawdzić, czy w zbiorach bibliotek są poszukiwane przez nich pozycje. Wzrośnie zatem jakość usług instytucji użyteczności publicznej. Ponadto planowane jest wzbogacenie oferty bibliotek o kolejne pozycje książkowe oraz o kasyety video i CD.

Koszty realizacji tego projektu są szacowane na 153 tys. zł (lata 2001-10).

6. **Wyposażenie instytucji publicznych i szkół w łącza elektronicznego przesyłu informacji** (Projekt 3.3.6.)

Celem projektu (lata 2001-03) jest zapewnienie wszystkim uczniom szkół w gminie dostępu do Internetu. W ramach projektu zakupione zostaną modemy oraz odpowiednie oprogramowanie umożliwiające pełne wykorzystanie oferty internetowej.

Program 3.4. Wzrost poziomu nauczania

Jak zaznaczono przy opisie wcześniejszego programu, oprócz posiadania nowoczesnej infrastruktury oświatowej innym koniecznym wymogiem jest zapewnienie szerokiej oferty i wysokiego poziomu nauczania, co między innymi dotyczy nauki języków obcych.

Dlatego też jednym z zaproponowanych zadań jest **zwiększenie liczby nauczycieli języków obcych** (Projekt 3.5.1.) poprzez zachęcenie nauczycieli do podejmowania pracy na terenie gminy oraz podwyższenie kwalifikacji obecnych nauczycieli. Ponadto projekt daje możliwość rozwoju zawodowego zainteresowanym nauczycielom.

Przewidywane jest też finansowanie z budżetu gminy różnych form **rozwoju zawodowego kadry**, nauczającej innych przedmiotów (Projekt 3.5.2.).

Program 3.5. Poprawa obsługi mieszkańców

Reforma instytucjonalna, wprowadzona od stycznia 1999 r., postawiła nowe wyzwania przed administracją gminną. Zmiany dotyczą głównie zwiększenia zakresu zadań samorządu gminnego, źródeł finansowania i udziału w życiu społeczności lokalnej.

Sprawność funkcjonowania administracji można zwiększyć poprzez jego zorganizowanie w sposób dostosowany do oczekiwań mieszkańców, instytucji i przedsiębiorstw. Wszystkie te grupy są odbiorcami usług świadczonych przez samorząd. Jednym z ważnych elementów zmian jest postrzeganie administracji nie tylko poprzez pryzmat funkcji administracyjnych, ale także jako dostawcy określonych usług.

Z pewnością w każdej gminie istnieje sporo do zrobienia w dziedzinie osługi interesantów oraz kontaktów z mieszkańcami. Osoby odwiedzające urząd pragną być szybko i sprawnie obsłużone. Mieszkańcy gminy pragną z jednej strony być informowani o wszystkim, co się

dzieje w gminie i jakie są plany rozwoju gminy na następne lata, a z drugiej strony pragną mieć możliwość wypowiedzenia się w najważniejszych dla nich sprawach.

Kluczem do sprawnego funkcjonowania administracji jest otwarcie na zewnętrzne otoczenie i wypełnienie swoich funkcji zgodnie z przepisami prawa, ale także dostosowanych do oczekiwań odbiorców.

Świadczenie usług o najwyższej jakości w przyjaznej atmosferze ma być misją i obowiązkiem utworzonego w Urzędzie Miasta i Gminy **Biura Obsługi Interesantów** (Projekt 3.5.1.), gdzie w jednym miejscu kompleksowo będą obsługiwani wszyscy klienci. Dzięki temu oraz stosowaniu jasnych procedur powinien ulec znacznemu skróceniu czas załatwiania spraw. Składać się na to będzie profesjonalizm i fachowość jego pracowników, pełna jawność kontaktu interesantów z urzędnikami, maksymalne skrócenie czasu załatwiania każdej sprawy oraz monitorowanie obiegu dokumentów. Do najważniejszych zadań Biura Obsługi Interesantów będzie należało sprawne załatwianie spraw. Klienci będą otrzymywać zestaw formularzy niezbędnych do załatwienia danej sprawy, a także wszelkie objaśnienia i w razie potrzeby pomoc w ich wypełnianiu. Ponadto pracownicy BOI będą udzielali pełnej informacji w zakresie miejsca i trybu załatwiania spraw, stanu zaawansowania postępowania w konkretnej sprawie, a także innych informacji. Także praca urzędników powinna stać się prostsza.

Kontakt władz samorządowych z mieszkańcami powinien ulec poprawie dzięki **utworzeniu gazetki gminnej** (Projekt 3.5.2.), która docierałaby do każdego gospodarstwa domowego

Na lata 2002-06 przewidzany jest kompleksowy **remont Urzędu Miasta i Gminy** (Projekt 3.5.3.), w wyniku którego nie tylko ulegną znaczącej poprawie warunki pracy urzędników, ale również warunki obsługi interesantów. Ponadto zlikwidowane zostaną bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny nr 4

Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej

Program 4.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

Prowadzenie działalności gospodarczej zawsze jest związane z ryzykiem, bowiem napotyka na wiele barier i problemów. Konkurencja na rynku, wysokie obciążenia podatkowe, często zmieniającej się przepisy to tylko niektóre z nich.. Otwarcie polskiej gospodarki na towary i usługi napływające z eksportu oraz przystosowywanie się do standardów Unii Europejskiej stwarzają konieczność ciągłego podnoszenia jakości oferowanych produktów i usług. Wszechstronne wspieranie i ułatwienia dla działalności gospodarczej prowadzonej na terenie gminy (przeznaczanie uzbrojonych terenów pod działalność gospodarczą, ulgi podatkowe, przekwalifikowanie osób bezrobotnych, doradztwo), jak i poszukiwanie nowych zakładów stwarzających warunki zatrudnienia dla mieszkańców gminy winny być przedmiotem osobnych projektów w ramach dokumentu strategii.

Kluczową rolę we wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości w gminie ma odgrywać **Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości** (Projekt 4.1.1.). Ma to być organizacja współuczestnicząca w tworzeniu i rozwijaniu przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia wśród bezrobotnych oraz wspomagająca lokalny rozwój społeczno-ekonomiczny poprzez aktywne wspieranie nowych oraz istniejących małych i średnich firm.

Ośrodek będzie organizowany w ramach organizacji pozarządowej, nie nakierowanej na osiągnięcie zysku (non – profit), tj. stowarzyszenia.

Ośrodek ma uczestniczyć we wszelkich inicjatywach, mających na celu rozbudowanie potencjału gospodarczego oraz poprawę jakości życia społeczności lokalnej. Cele jego działalności powinny być integralnie związane z potrzebami i wymaganiami lokalnego rynku pracy i w szczególności obejmować:

- wspieranie i popularyzowanie idei przedsiębiorczości i samozatrudnienia
- aktywne wspieranie inicjatyw społeczności lokalnej w zakresie tworzenia i rozwijania małych i średnich przedsiębiorstw
- aktywną współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w celu wspierania samozatrudnienia wśród osób bezrobotnych, współpracę z innymi organizacjami (samorządowymi, prywatnymi, pozarządowymi, itp.) w celu tworzenia wspólnej płaszczyzny do działalności na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego gminy
- inne cele wynikające z doraźnych potrzeb gospodarczych i społecznych w gminie.

Cele OWP będą realizowane poprzez działalność doradczą, szkoleniową i informacyjną.

Program 4.2. Wspieranie rolnictwa

Diagnoza stanu i przemian gospodarki gminy Człopa wykazała, że największy regres gospodarczy i społeczny wystąpił na obszarach wiejskich – zarówno w samym rolnictwie, jak i w jego otoczeniu, tj. branżach powiązanych z rolnictwem.

Najbardziej dotkliwe społecznie problemy rozwoju obejmują:

- bezrobocie (z tendencją wzrostu)
- zbyt mały przyrost inwestycji rozwojowych
- dużą zmienność w funkcjonowaniu drobnych podmiotów gospodarczych
- brak w gminie instytucji wspierania przedsiębiorczości
- niskie dochody własne budżetu gminy w odniesieniu do zadań
- pogłębiające się ubóstwo ludności i niski poziom dochodów.

Jak już wcześniej wspomniano, władze samorządowe nie mają dużych możliwości bezpośredniego interweniowania na rynku pracy, mogą jednak i powinny stosować wszelkie możliwe narzędzia wspierania i stymulowania działalności.

Jedną z tych form jest **promowanie i wspieranie grup producentów i przetwórców rolnych** (Projekt 4.1.2.) przez władze gminy oraz pomoc w prowadzeniu działań edukacyjnych i doskonalących wśród rolników.

Spodziewane efekty realizacji projektu to:

- zorganizowanie się producentów rolnych i wzmocnienie ich pozycji
- poprawa opłacalności produkcji rolnej
- nowe kierunki produkcji.

Możliwymi źródłami finansowania projektu są: budżet gminy, środki własne producentów, fundusze pomocowe – budżet Państwa.

Ze względu na wagę zagadnienia rozwoju terenów wiejskich na obszarze gminy Człopa, przeprowadzono dla tego zagadnienia osobną analizę SWOT, której wyniki podano poniżej.

SZANSE

I grupa

1. Realizacja dokumentów przez Rząd, między innymi „Paktu dla rolnictwa i obszarów wiejskich” oraz „Spójnej polityki rolnej”
2. Stymulowanie rozwoju i wspieranie finansowe z zewnątrz ośrodków wspierania przedsiębiorczości
3. Powstanie i rozwój grup producenckich oraz ich ekspansja na rynki zewnętrzne
4. Rozwój giełd rolno-spożywczych w Polsce
5. Zmiany w strukturze produkcji rolnej

II grupa

1. Wejście Polski do Unii Europejskiej (środki pomocowe, instytucje wspierania biznesu na wzór europejski)
2. Eksport produktów rolnych

3. Wspieranie współpracy z gminami bliźniaczymi
4. Ochrona własnego rynku rolnego
5. Tworzenie związków gmin z powiatami

III grupa

1. Tworzenie warunków do działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich poprzez przygotowanie terenów do tych celów i ich promocję
2. Powstanie i rozwój gospodarstw ekologicznych
3. Rozwój bazy i inwestycji dotyczących przetwórstwa rolno-warzywnego
4. Uatrakcyjnienie systemu kontraktacji dla producentów rolnych i firm przetwórczych (np. zwiększenie udziału uprawy ziół, produkcji grzyba bocznika, pozyskanie runa leśnego)

ZAGROŻENIA

I grupa

1. Brak konsekwentnej polityki rolnej rządu i przeciwdziałania bezrobociu na wsi
2. Import dotowanej żywności i produktów rolno-spożywczych
3. Wysokie ceny środków do produkcji rolnej
4. Niski poziom dotacji do produkcji rolniczej

II grupa

1. Duża migracja młodych ludzi poza gminę
2. Narastanie sprzeczności w wyniku przyspieszenia rozwoju gospodarczego, jak:
 - tworzenie się bariery popytu wskutek ubożenia i wzrostu bezrobocia ludności wiejskiej
 - zwiększenie efektywności produkcji (konkurencja otwartych granic) zwiększy podaż
 - możliwość powstawania napięć społecznych wymuszająca daleko idącą ochronę socjalną
3. Brak efektywnych działań instytucji otoczenia biznesu wspomagających przedsiębiorczość wsi
4. Mała efektywność przyciągania prywatnego kapitału do działalności gospodarczej na obszarach wiejskich

SILNE STRONY

1. Małe skażenie środowiska naturalnego
2. Duże obszary leśne i zasobność w runo leśne
3. Istnienie i rozwój bazy agroturystyki
4. Położenie gminy (droga krajowa Gdańsk-Gorzów i dalej granica Państwa)
5. Duża aktywność władz lokalnych
6. Pomoc doradców rolnych ODR Koszalin

SŁABE STRONY

1. Wymagane nakłady finansowe dla uzbrojenia komunalnego terenów wiejskich
2. Niska dochodowość licznej grupy gospodarstw rolnych
3. Brak przemysłu rolno-spożywczego i ograniczony zbyt płodów rolnych
4. Niska opłacalność produkcji tradycyjnych upraw oraz produkcji zwierzęcej
5. Niskie kwalifikacje ludności popegerowskiej
6. Brak zorganizowania rolników i niski udział ludności gminy w rozwoju wsi i rolnictwa

Zaprezentowany wyżej projekt wspierania rolnictwa jest jednym z elementów szerszego **Programu Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich na Terenie Gminy Człopa.**

Celem nadrzędnym długofalowego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w gminie jest poprawa warunków życia na wsi oraz podniesienie efektywności gospodarki rolno-spożywczej. Możliwości finansowe gminy są niewystarczające, dlatego powodzenie w realizacji tego celu zależy będzie w dużym stopniu od pomocy Państwa. „Pakt dla rolnictwa i obszarów wiejskich”, przygotowany w lipcu 1999 roku przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej we współpracy z partnerami społecznymi, reprezentującymi różne środowiska polskiej wsi, obejmuje działania średnio i długookresowe na rzecz nie tylko rolnictwa, ale także innych dziedzin istotnych dla poprawy warunków życia na obszarach wiejskich i opiera się na trzech powiązanych ze sobą filarach:

1. Wspieranie rolnictwa i jego otoczenia
2. Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie pozarolniczych miejsc pracy
3. Wspieranie kompleksowej polityki społecznej wobec wsi i rolnictwa i rozwój otoczenia cywilizacyjnego obszarów wiejskich.

I filar – wspieranie rolnictwa i jego otoczenia obejmuje między innymi interwencje na rynku wybranych produktów rolnych i stabilizowanie ich cen, wspieranie produkcji żywności ekologicznej, dostęp do kredytów preferencyjnych, unowocześnianie gospodarstw, tworzenie grup producenckich, itp.

Natomiast **II i III filar** będą realizowane w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich, opartej na doświadczeniach programów realizowanych w Unii Europejskiej i współfinansowanych z jej funduszy. Jej podstawowym narzędziem, zgodnie z zasadą pomocniczości, będzie rządowe dofinansowanie, które uzyskają oddolne projekty przygotowane przez jednostki samorządu terytorialnego oraz pozarządowe organizacje społeczne i gospodarce.

Dodatkowo będą przygotowane struktury i procedury konieczne do absorpcji i dobrego wykorzystania coraz większych środków pomocowych z Unii europejskiej (PHARE, SAPARD, ISPA, a po przystąpieniu do Unii – fundusze strukturalne).

Dzięki współfinansowaniu Paktu z różnych źródeł, na wzór zasad stosowanych w Unii Europejskiej, będzie możliwe podjęcie spójnych i kompleksowych działań na rzecz wsi, opartych na współpracy i partnerstwie różnych podmiotów zaangażowanych w inicjatywy służące rozwojowi obszarów wiejskich.

Wielofunkcyjny i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Celem bezpośrednim wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich jest stworzenie stałych miejsc pracy i nowych źródeł dochodów dla ludności. Realizacja tego celu nastąpić będzie poprzez:

- rozwój infrastruktury technicznej
- promocja inwestycji prorozwojowych
- rozwój lokalnej przedsiębiorczości
- stworzenie możliwości alternatywnych dochodów
- organizację infrastruktury rynkowej.

Rozwój przedsiębiorczości wymaga rozwiązania przez gminę takich zadań, jak:

- zwiększenie atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania i pracy
- przyjęcie metody drobnych kroków i zadbanie o ciągłość pracy nad aktywizacją terenu
- utrzymanie istniejących jednostek gospodarczych i rozwinięcie nowych
- ponoszenie ryzyka gospodarczego przez ludzi przedsiębiorczych znajdzie społeczną akceptację i uznanie
- stała praca i pomoc doradców rolnych dla wsi i przedsiębiorców.

Realizację tego celu można osiągnąć poprzez:

- promocję gminy (oferta inwestycyjna)
- rozwój instytucji około biznesowych głównie we współpracy z Zachodniopomorską Izłą Rolniczą oraz Agencją Rozwoju Regionalnego w Szczecinie
- poprawę stanu infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich
- pozyskiwanie inwestorów i dalsze zagospodarowanie obiektów popegerowskich jako zadanie wspólne dla gminy i AWRSP.

Zdynamizowanie przedsiębiorczości wśród ludności jest:

- jedną z form walki z bezrobociem na wsi
- umożliwi wchłonięcie odchodzących z pracy w rolnictwie
- oraz formą zwiększenia dochodowości istniejących gospodarstw rolnych.

Stwarzanie możliwości dodatkowych źródeł dochodów

Tereny rolne i leśne, nie zdegradowane przez drobny i nieuciążliwy dla środowiska naturalnego przemysł oraz mały stopień urbanizacji skupisk ludzkich wśród objętych przyrodniczą ochroną przeważającej przestrzeni lasów i jezior, stwarzają naturalne możliwości wykorzystania walorów środowiskowych w kierunku:

- doprowadzenia do zmiany funkcji terenów rolniczych na rolniczo-turystyczne
- pozyskania firm do stworzenia skupu, przetwórstwa i zbytu runa leśnego
- uprawy ziół, hodowli ryb oraz usług związanych z ruchem turystycznym (drobne rzemiosło artystyczno-folklorystyczne, itp.)

Modernizacja rolnictwa

Modernizacja rolnictwa jest warunkiem niezbędnym do zwiększenia jego dochodowości, a tym samym wyrównania szans z rolnictwem europejskim, co jest konieczne po wejściu do Unii Europejskiej.

Realizacja tego celu następować będzie poprzez:

- zmianę struktury obszarowej gospodarstw
- zmiany w produkcji roślinnej i zwierzęcej
- rozwój rolnictwa, rybactwa i ogrodnictwa ekologicznego
- poprawę efektywności produkcji rolnej.

Zwiększenie przeciętnego areалу gospodarstw spowoduje zmniejszenie ich liczby, co jest niezbędne, gdyż aktualnie jest ponad 58% gospodarstw o areale do 10 ha, które nie są gospodarstwami towarowymi i o zbyt małej dochodowości.

Realizacja tego celu następować będzie poprzez:

- zbycie pozostałych gruntów poprzez AWRSP i zamianę większości dzierżaw na prawo własności gruntów
- swobodny obrót międzysąsiedzki, ale wymuszony konkurencyjnymi warunkami opłacalności produkcji
- wyłączenia użytków rolnych z produkcji z zamianą na tereny rezydencyjne osób fizycznych i podmiotów gospodarczych
- utrzymanie na zasadach preferencyjnych dofinansowania do kredytów przez AWRSP, gwarancje kredytowe oraz środków stymulujących i finansujących częściowo rozwój otoczenia biznesowego
- zwiększenie zasilania budżetowego dla poprawy systemu emerytalno-rentowego, uruchomione w ramach realizacji programu „Pakt dla rolnictwa”.

Zmiany w produkcji roślinnej i zwierzęcej

Czynnikiem inicjującym zmiany w tym kierunku będzie konieczność dostosowania produkcji do oczekiwań rynku krajowego i zagranicznego otwartego w ramach UE, którego sygnały dla producentów rolnych dotrą między innymi poprzez:

- popularyzatorów (prasa ogólna i fachowa, RTV, ODR, Izby Rolnicze, władze samorządowe)
- zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego w rejonie
- giełdy towarowe
- jednostki handlu hurtowego
- kontakty grup producentów w gminach z podmiotami handlu zagranicznego.

Wspólne zadania dla gminy, ODR, Izby Rolniczej to:

- Popularyzacja nowych wymogów prawnych UE poprzez współpracę z instytucjami, przedsiębiorcami, grupami producentów i rolnikami
- Poszukiwanie liderów do tworzenia grup producentów, zrzeszeń jako podmiotów, które mogą być beneficjentami w pozyskiwaniu finansowych środków pomocowych UE i będą wpływać na producentów w zakresie:
 - dostosowania wielkości i jakości produkcji do wymogów odbiorców krajowych i zagranicznych
 - poprawy efektywności produkcji gospodarstw oraz marketingu artykułów rolno-spożywczych
 - postępu biologicznego w produkcji roślinnej i zwierzęcej
 - modernizacji i unowocześniania przemysłu rolno-spożywczego ze znacznym udziałem producentów rolnych,
 - wejścia udziałowego rolników – producentów do organizacji rynkowych, jak giełdy, hurtownie i budowa własnych elementów infrastruktury rynkowej.

Poprawa efektywności produkcji rolnej

Z czynników zewnętrznych, oprócz warunków przyrodniczych, wpływających na poprawę efektywności produkcji rolnej najważniejszym jest utrzymanie przez Agencję Rynku Rolnego skupu interwencyjnego celem ograniczenia wahań cenowych podstawowych produktów rolniczych. Na poprawę efektywności produkcji rolnej ma wpływ:

- zapotrzebowanie (gatunek, ilość, jakość) przez przemysł przetwórczy i jednostki skupu, ich skłonność do stałej współpracy (zawieranie umów kontraktowych) z producentami, które umożliwią wdrażanie nowoczesnych technologii oraz postępu genetyczno-biologicznego
- rozwój integracji pionowej, tj. producent rolny-przetwórca, producent-pośrednik handlowy

- rozwój integracji poziomej, tj. zespoły marketingowe, grupy producenckie, spółki rolników, spółdzielnie
- popularyzowanie doradztwa rolniczego (wzmocnienie kadrowe oddziału ODR w Wałczu) – techniczno-technologicznego i ekonomicznego, między innymi prowadzenie ksiąg rachunkowości rolnej gospodarstw indywidualnych, finansowe wsparcie z funduszu postępu biologicznego, kredyty preferencyjne z dopłatą do oprocentowania z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- zapewnienie instytucji skupu płodów rolnych w gminie.

Zadania kierunkowe dla gminy, ODR, Izby Rolniczej to:

- w miarę zgłaszanych potrzeb rolników - stymulowanie kontaktów z przedstawicielami Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Koszalinie oraz przedstawicielami Zachodniopomorskiej Izby Rolniczej w Szczecinie
- promocja gminy, poszukiwanie inwestorów w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego oraz skupu podstawowych produktów rolnych
- popularyzowanie przykładowych rozwiązań problemów w gminie, powiecie, województwie przez stowarzyszenia, fundacje, związki, spółki, itp.
- popularyzowanie wiedzy w zakresie możliwości korzystania ze środków pomocowych UE i różnych fundacji
- poszukiwanie liderów w terenie do tworzenia grup producentów, grup marketingowych
- coroczna ocena funkcjonowania instytucji skupowych, instytucji działających w otoczeniu rolnictwa (tj. ODR, Izba Rolnicza, Związki branżowe i inne) na spotkaniach z rolnikami, producentami, przedsiębiorcami z terenu gminy.

4. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY CZŁOPA

W zarządzaniu strategicznym należy odróżnić te elementy działań, które poddają się procesowi planowania od tych, których nie można przewidzieć i które nie poddają się tradycyjnym metodom zarządzania. Elementy te zostały uwzględnione w programach i karatach projektów. W kartach zapisane zostały elementy ryzyka jakie mogą wpłynąć na powodzenie realizacji strategii oraz warunki, które muszą zostać spełnione aby działania zapisane w projektach przyniosły pożądany efekt. Dlatego bardzo istotnym elementem z punktu widzenia wdrażania strategii jest właściwe zaplanowany proces monitorowania

Monitorowanie strategii

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu i jego zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Zasady monitorowania

Ustalono, że monitorowanie by stać się skutecznym narzędziem w procesie wdrażania strategii powinno charakteryzować się następującymi zasadami:

Wiarygodność - Informacja musi być bardzo wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych. Niedokładne dane systemu monitorowania mogą spowodować podjęcie niewłaściwych działań korygujących.

Aktualność - Informacje muszą być zbierane, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwi podjęcie na czas działań korygujących.

Obiektywność - Monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych (gromadzonych np.) w ramach systemu SAS oraz MAS daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny nie zakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów.

Skupienie się na strategicznych punktach - Monitorowanie koncentrować się będzie na dziedzinach, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyłeń, mogących wywoływać zahamowania w realizacji projektu lub jego zatrzymanie.

Realizm - Monitorowanie musi być zgodne z realiami projektu. Wdrażający strategię powinien dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów.

Koordinacja informacji - Monitorowanie musi być skoordynowane z tokiem pracy tak, aby nie wpływał na jej zahamowanie, ani też nie przeszkadzał w realizacji podejmowanych działań. Monitorowanie każdego z etapów projektu powinno wpływać na powodzenie całego projektu. Oceny, których dokonuje się w trakcie jego realizacji powinny być znane członkom zespołu sterującego, a w przypadku ujawnienia uchybień, należy podjąć działania, których celem będzie naprawienie błędów oraz zapobieżenie powstaniu podobnych sytuacji w przyszłości. Informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich członków zespołu tak, aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji dotyczących realizacji projektu.

Elastyczność monitorowania - Mechanizm i sam proces monitorowania musi być na tyle elastyczny, aby mógł szybko reagować na zachodzące zmiany. Również w przypadku

dokonywania zmian i korekt projektu należy dbać o to, aby modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w późniejszych etapach projektu.

Normatywność i operacyjność monitorowania - Skuteczny system monitorowania w przypadku wykrycia uchybień i odchyłeń od przyjętych norm powinien wskazywać, jakie należy podjąć działania korygujące. W sposobie raportowania powinno być zastrzeżone, jakie działania należy podjąć w przypadku, kiedy zakładane w projekcie rezultaty nie zostają osiągnięte bądź ich jakość budzić będzie wątpliwość. W każdym projekcie należy wskazać jakie działanie może podjąć odbiorca projektu aby wyrównać dysproporcje i doprowadzić do realizacji założonego celu.

W procesie monitorowania strategii przewidziano następujące fazy:

Kontrolę wstępną – Rozpoczęcie każdego programu i wchodzących w jego skład projektów poprzedzone będzie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych – wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań. Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji programów i projektów.

Monitoring sterujący – Zadaniem tego rodzaju monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyłeń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji projektu. Dla skutecznej realizacji monitoringu sterującego powinien zostać wyłoniony zespół składający się z radnych oraz przedstawicieli administracji samorządowej. Celem działania zespołu będzie ocena dotychczasowych rezultatów wdrażania strategii oraz rekomendowanie zarządowi niezbędnych działań modyfikujących

Zakończenie projektu - kontrola końcowa - ewaluacja efektów. Ocena końcowa będzie dokonana w celu określenia na ile zakładane w strategii cele zostały osiągnięte oraz ustalenia przyczyny wszelkich odchyłeń w realizacji strategii. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia, czy planowane efekty są zgodne z założonymi normami. W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości.

Narzędzia służące zbieraniu informacji – Do oceny realizacji projektu zostały zaprojektowane przez ekspertów LGPP narzędzia służące do gromadzenia informacji na temat osiągniętych efektów realizowanych programów i projektów. Zapewnienie informacji zwrotnej jest jednym z kluczowych instrumentów zapewniających efektywne wdrażanie strategii..

Wskaźniki – W celu rzetelnego monitorowania wdrażania strategii potrzebne są dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Dzięki tym wskaźnikom zostanie określony poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów.

Wskaźniki pozwolą ocenić stopień zaawansowania projektu i sukces w jego realizacji. Pomiar osiągniętych wyników pozwala odróżnić powodzenie od porażki. Wyniki zapisane we wskaźnikach mają także ważne znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla prowadzonych zmian czy świadczenia usług. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji. Należy jednak pamiętać, że muszą być one interpretowane łącznie. Pojedynczy wskaźnik może dawać mylne, zbyt optymistyczne lub zbyt pesymistyczne wrażenie o stopniu zaawansowania wdrażania strategii. Analiza wartości poszczególnych wskaźników pozwala ocenić na ile podejmowane działania zgodne są z zakładanymi celami. Wskaźniki umożliwiają bezstronną ocenę osiągniętych efektów.

Mierniki efektywności i jakości świadczonych usług – Jednym z elementów zarządzania strategicznego jest ocena efektywności i skuteczności podejmowanych działań. Rozumiana jest ona jako połączone ze sobą elementy oceny efektywności działania i oceny rezultatów. Podstawowymi narzędziami służącymi do pomiaru efektywności usług są wskaźniki wykonania oraz wskaźniki jakości. Wskaźniki wykonania służą zarówno planistom do określenia celów jakie zamierzają osiągnąć, jak i wykonawcom zadań do oceny efektywności i kosztów podejmowanych przedsięwzięć.

Porównywanie wskaźników – Jednym z podstawowych narzędzi służących do oceny efektów realizowanej strategii jest porównanie osiągniętych wyników pomiędzy gminami. Porównywanie efektów odzwierciedlanych w różnego rodzaju wskaźnikach może prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów, których wspólnym mianownikiem jest wydajność.

5. TABELE PROJEKTÓW REALIZACYJNYCH

UWAGA !!!

PONIŻEJ PRZEDSTAWIONO SZCZEGÓŁOWE TABELE PROJEKTÓW WRAZ Z ICH UJEDNOLICONYM WYKAZEM. WCZEŚNIEJ (W ROZDZIALE 3) PRZEDSTAWIONO OPISY WSZYSTKICH PROJEKTÓW, A ICH NAZWY ZAZNACZONE TAM ZOSTAŁY **POGRUBIONĄ CZCIONKĄ**